

Michaela Opluštilová
Šimon Juhaniak
Literárne dielo 2. kategória
Čestné uznanie
SOŠ pedagogická, Sokolská 6, Modra
Zodpovedný učiteľ: Pavol Blaho

Autori vytvorili spoločné dielo – beletrizovanú spomienku na SNP. Pamätníkov na SNP je málo. Nevieme kto hovorí a spomína, ale "spomína" autenticky. Dielo nesie aj prvky reportáže.

Súťaž Pamätáte sa ešte?

Povedali o SNP

Leto, slniečko svieti, miestami sa pohybuje obláčik. A ty sa skrývaš v malom vidieckom domčeku ďaleko od všetkého. Prečo? Veď je leto! Áno je, ale leto roku 1944.

Zachytili sme už množstvo výstrelov, videli množstvo vojakov, a predsa sme stále dúfali, že príde deň, keď sa to všetko skončí a budeme žiť ako dovtedy. Dúfali sme v to každý jeden deň a možno práve ten čas už nastal. Alebo nie?

Boli sme obyčajní vidiecki občania malej dedinky uprostred stredného Slovenska, chodili sme do práce a nemali sme žiadne vyššie známosti a podrobné informácie, čo sa deje alebo bude diať v našej krajine. Ale už začiatkom leta 1944 sme začali niečo tušiť. Začali sme tušiť, že sa blíži bojisko, pretože sme stále viac a viac počúvali dunenie diel. Neboli to príjemné zvuky, ťažko sa nám spalo a vždy sme sa na to zobudili s pocitom ohrozenia a nebezpečia. Neskôr sme však zistili, že to nepochádzalo zo skutočného bojiska, ale len z neďalekého okolia, kde mala slovenská armáda akési mimoriadne vojenské cvičenie. Po tomto zistení sme ďalej nažívali najlepšie, ako sa nám dalo, snažili sme sa dúfať, že sa to čoskoro skončí. Avšak ako sa blížila jeseň, leto sa končilo, koncom augusta sme počuli množstvo preletov lietadiel, stíhačiek, najmä cez noc to bolo veľmi znepokojivé a vždy nás to vystrašilo. Najhoršie to však bolo v jedno nedeľné popoludnie, keď sme sa naozaj zľakli, pretože po nebi preletel roj stíhačiek a bombardérov, ktoré dokonca zhodili na našu obec prázdne nádrže benzínu. Občania našej obce a, samozrejme, aj my sme stále počúvali zahraničný rozhlas, chceli sme vedieť, čo sa bude diať, či sa už vojna končí, alebo prichádzajú nejaké vojská, záchranné, či ešte horšie. Boli sme v stálom napätí,

nevedomí toho, čo sa bude diať. Každé ráno sme vstávali s tým, že nevieme, čo máme čakať, nevieme, či sa tešiť, alebo smútiť, nevedeli sme, čo bude ďalej, až prišiel jeden augustový letný deň. Jeden augustový deň, keď sa už konečne dalo všetko do kolobehu. Spomínam si, že vtedy náš sused, starosta obce i s ďalšími, napríklad učiteľmi z našej obce, spisovali zoznam odhodlaných mužov do práce pre povstanie. A verte či neverte, našlo sa ich až 120. Tí sa dostali do otvoreného boja proti nemeckým a im prisluhovačským vládcom. Pamätám si na to, ako keby to bolo dnes, odišiel tam aj môj muž, ktorý sa už nedokázal pozerat' na to, že stále nie sme samostatná a hlavne demokratická krajina. Zobrali do rúk zbrane, pripravení urobiť zmenu. A nastal i ten deň, deň, keď sa udiala veľká vec, alebo nie? Muži, ako mi rozprával môj milý, boli rozostavení po všetkých cestách, ktoré viedli do našej dediny. Samozrejme, ozbrojení pištoľami. Kontrolovali vozy, autá a všetko, čo išlo do dediny, kontrolovali terén, či je všetko tak, ako má byť. Dopoludnie bolo pomerne pokojné, nepočuli nijaké delá, pištole, ani stíhačky či lietadlá nepreleteli po oblohe. Keď však nadišlo poludnie... začali sa poriadne vzrušujúce momenty. Nad obcou preletel roj spojeneckých lietadiel. Začali silno hučať skoro všetky sirény, ktoré tu boli. Maďari prekročili naše hranice. So sirénami a s hukotom lietadiel prišla i telefonická správa, signál povstania. A medzi mužmi nastal chaos, kričali, spytovali sa: „Kde sú zbrane?“, „Obstarajme zbrane“, „Ideme sa brániť!“ Onedlho po chaose sa muži dostali ku všetkým zbraniam, ktoré potrebovali. A čo my? My, ktorí sme zostali nevedomí toho, o čo ide? Samozrejme, že sme to chceli zistiť, vyšli sme na ulicu, pýtali sa všetkých naokolo a zakrátko nám to i povedali. Začína sa boj, boj za našu vlasť, za náš národ. Množstvo ľudí, ktorí stáli so mnou v húfe, sa odhodlalo zapojiť sa, muži, ženy, i keď situácia nebola úplne jasná, zbraní nebolo ani pre tých, ktorí zapojení už boli, a úloha bola nadľudská. A aby to neznelo až veľmi optimisticky, samozrejme, že sa našli i takí, ktorí nadávali a neverili tomu, čo sa deje. Tí, čo sa však zapojili, sa stali dobrovoľníkmi, no nielen tým. Stali sa najmä revolucionármi, povstalcami. Dnes to už znie hrdinsky, ale ak by na to v tom čase niekto prišiel, mohli ho zabiť a ich rodiny tiež, preto som len ticho čakala, čo bude, kedy sa povstanie skončí a či ešte uvidím svojho milého, jedinú rodinu, ktorú mám. Povstalci bojovali, presúvali sa, no nevedeli, čo bude ďalej, a to sme nevedeli ani my, ktorí sme zostali doma a báli sme sa možno viac ako tí na bojisku. Povstanie trvalo už dlho, no bolo už väčšie, muži z našej dediny sa včlenili do zväzku armády. V polovici októbra začali bojovať i s nemeckými vojakmi, ktorí postupovali stále bližšie k nám. Nebolo to len o bojení, ale o veľkom nebezpečenstve. Hlásili mnohých mŕtvych, zavraždených a to sa nám mimo bojiska dobre

nepočúvalo. A to nebolo to najhoršie, keď som sa zobudila v jedno jesenné ráno, všade som počula pištoly, množstvo zbraní a videla veľa vojakov, no nie našich, ale nemeckých, obsadili naše územie. Čo teraz? Je to ešte horšie, ako to bolo pred augustom? V krajine to ešte hrozné bolo a veľmi dlho, avšak keď sa onedlho po obsadení vrátili domov rodinní príslušníci, ktorí boli povstalcami, ukrývali sa v horách a dokázali sa oslobodiť, bol to krásny moment. Na nepokoj a strach som už nebola sama, ale s mužom, ktorý bránil náš národ a vlasť. V nepokoji a strachu sme žili ešte dlho, ale vedomie, že máme okolo seba ľudí, ktorí sú schopní položiť za svoj národ život, nás posúvalo vpred a nedovolilo nám len tak sa strachovať.

Michaela Opluštilová
Šimon Juhaniak